

Sygn. akt II CSK 4/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 września 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Kwaśniewski (przewodniczący)

SSN Mirosław Bączyk

SSN Marta Romańska (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa I. C. – T. i Z. C. – H.
przeciwko Skarbowi Państwa - Nadleśniczemu Nadleśnictwa D.
o wydanie lub zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 20 września 2013 r.,
skargi kasacyjnej powódek
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 3 lipca 2012 r.,

- 1) oddala skargę kasacyjną;**
- 2) odstępuje od obciążenia powódek kosztami postępowania kasacyjnego na rzecz strony pozwanej.**

UZASADNIENIE

Powódki – I. C.-T. i Z. C.-H. wniosły o nakazanie Skarbowi Państwa - Nadleśniczemu Nadleśnictwa D., aby wydał im nieruchomości stanowiące lasy o powierzchni 493.67.48 ha, wpisane do księgi wieczystej nr [...], przejęte przez Skarb Państwa z majątku ziemskiego S., gmina S., powiat W. na podstawie dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego (PKWN) z 6 września 1944 r. o przeprowadzeniu reformy rolnej (Dz.U. z 1945 r. Nr 10, poz. 51 ze zm.; dalej - dekret o reformie rolnej), obecnie zarządzane przez Nadleśnictwo D., a na wypadek nieuwzględnienia tego żądania wniosły o zasądzenie odszkodowania, w tym za utracone korzyści, w kwocie 22.408.239,37 zł na rzecz I. C.-T. oraz w kwocie 12.449.021,87 zł na rzecz Z. C.-H. z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu.

Pozwany Skarb Państwa - Nadleśniczy Nadleśnictwa D. wniósł o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z 13 grudnia 2011 r. Sąd Okręgowy oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu.

Sąd Okręgowy ustalił, że majątki ziemskie w S. i P., o powierzchni 1.013,12,54 ha, o powierzchni 860,20,52 ha przed II wojną światową były własnością Z. C. i C. C. W skład obu majątków wchodziły założenia pałacowe, folwark, grunty orne, sady, łąki i nieużytki. Część majątku stanowiły również lasy - w S. o powierzchni 423 ha, a w P. o powierzchni 224 ha.

W 1946 r. majątki w S. i P. zostały przejęte przez Skarb Państwa - Wojewódzki Urząd Ziemski w P. na podstawie art. 2 ust. 1 dekretu o reformie rolnej oraz na podstawie dekretu PKWN z 12 grudnia 1944 r. o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa (Dz.U. Nr 15, poz. 82; dalej – dekret o przejęciu lasów). Ówczesny właściciel majątku ziemskiego S. i P. – Z.C. zmarł 13 lutego 1940 r., a spadek po nim nabyła w całości jego żona C. C. Spadek po C. C. odziedziczyli żona i dzieci zmarłego w 1949 r. Z. J. C. (kuzyna Z. C.) – S. C., Z. C.-S., Z.T. C. i I. C.-T. w częściach po 1/4. Powódki odziedziczyły również spadek po zmarłym 6 stycznia 2008 r. bracie Z. T. C. w częściach po 1/4. Spadek po matce powódek S. C., na podstawie testamentu przypadł w całości I.C.-T.

Po transformacji ustrojowej powódka I. C.-T. podjęła starania o odzyskanie

części majątków ziemskich przejętych przez Skarb Państwa od Z. C., a 15 października 2007 r. złożyła do Wojewody W. wniosek o wydanie decyzji stwierdzającej, że majątki ziemskie położone w C., S. i P. S. nie podpadają pod działanie art. 2 ust. 1 lit. e dekretu o reformie rolnej. Postanowieniem z 10 lutego 2009 r. Wojewoda W. zawiesił postępowanie w tej sprawie do czasu rozstrzygnięcia przez Trybunał Konstytucyjny pytania prawnego, czy § 5 ust. 1 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z 1 marca 1945 r. w sprawie wykonania dekretu o reformie rolnej, w zakresie, w jakim na jego mocy orzekanie w przedmiocie podpadania nieruchomości ziemskich pod działanie art. 2 ust. 1 lit. e dekretu o reformie rolnej przekazano do kompetencji organu administracji publicznej jest zgodny z art. 92 ust. 1 Konstytucji. Decyzjami z 2010 r. Wojewoda W. umorzył postępowania w sprawie z wniosku powódki o stwierdzenie, że majątki ziemskie C., S. i P. nie podpadają pod działanie przepisu art. 2 ust. 1 lit. e dekretu o reformie rolnej, przyjmując, że kwestia ta podlega badaniu w postępowaniu cywilnym. W latach 2007- 2009 powódka bezskutecznie występowała z roszczeniami o zwrot dóbr do innych organów i sądów.

Aktualnie część nieruchomości ziemskich wchodzących w skład majątku S. i P. S. jest zapisana w księdze wieczystej nr [...] prowadzonej przez Sąd Rejonowy w W., w której jako właściciel wpisany jest Skarb Państwa - Wojewódzki Urząd Ziemski w P. Lasy i grunty leśne zapisane w księdze wieczystej nr [...], prowadzonej przez Sąd Rejonowy w W., obecnie o powierzchni 493.67.48 ha, pochodzące z majątku S. są we władaniu Skarbu Państwa - Lasów Państwowych (Nadleśnictwo D.). Lasy wchodzące w skład byłego majątku P. S. weszły w skład kompleksu nieruchomości leśnych zapisanych w księdze wieczystej nr [...] prowadzonej przez Sąd Rejonowy w W. i znajdują się w zarządzie Nadleśnictwa Ł. Pozostałe części majątków zostały przekazane przez Skarb Państwa w zarząd Agencji Nieruchomości Rolnych bądź też zostały rozdysponowane na rzecz innych osób.

Wobec uznania, że powódkom nie przysługują dochodzone roszczenia, Sąd nie prowadził postępowania dowodowego w celu ustalenia wysokości szkody, jaką mogły ponieść wskutek przejęcia przez Skarb Państwa lasów i gruntów leśnych z dawnego majątku ziemskiego w S. Nie żądał też sprecyzowania oznaczenia działek, których wydania domagały się powódki.

Sąd Okręgowy stwierdził, że podstawą prawną roszczenia windykacyjnego jest art. 222 § 1 k.c., ale powódki nie wykazały, żeby po ich stronie spełnione zostały przesłanki warunkujące jego skuteczne dochodzenie.

Dekret o reformie rolnej miał skutki ustawy, a dokonane na jego podstawie zmiany stosunków własnościowych zachowują moc również w nowych warunkach społeczno-ekonomicznych, tj. po zmianach, do jakich doszło w Polsce po 1989 r. Pogląd ten jest jednolicie przyjmowany w orzecznictwie. Przejęcia majątków S. i P., w tym lasów i gruntów leśnych będących przedmiotem sporu, w następstwie wejścia w życie przepisów nacjonalizacyjnych nie można uznać za bezprawne. Skoro przejęcie majątków poprzedników prawnych powódek na rzecz Skarbu Państwa nastąpiło na podstawie dekretów nacjonalizacyjnych z mocy prawa, a nie na podstawie decyzji administracyjnej, to powódkom nie przysługuje roszczenie o zwrot majątku, przewidziane przez art. 216 w zw. z art. 136 ustawy z 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz.U. 2010, Nr 102, poz. 651 ze zm.). Podstawą prawną żądania przez nie odszkodowania za przejęte mienie na rzecz Skarbu Państwa nie może być też przepis art. 7 ustawy z 6 lipca 2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (Dz.U. Nr 97, poz. 1051 ze zm.), gdyż nie stanowi on normy prawnej możliwej do zastosowania wprost, ale też nie ustanawiał jakiegokolwiek obowiązku prawodawczego, którym ustawodawca zobowiązałby się do uregulowania w określonym terminie i w określony sposób kwestii roszczeń byłych właścicieli mienia przejętego na podstawie ustaw nacjonalizacyjnych. Gdyby nawet tak było, to zgodnie z art. 5 ustawy z 17 czerwca 2004 r. o zmianie ustawy Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 162, poz. 1692) także art. 417¹ § 4 k.c. nie miałby zastosowania do stanu zaniechania prawodawczego sprzed 1 września 2004 r. i trwającego po tym dniu (wyrok Sądu Najwyższego z 5 grudnia 2007 r., I CSK 273/07, OSNC 2009, nr 2, poz. 28). Sąd Okręgowy dostrzegł nadto, że Nadleśnictwo D. wskazane jako podmiot reprezentujący Skarb Państwa w niniejszej sprawie, nie byłoby organem właściwym do reprezentowania Skarbu Państwa w sprawie dotyczącej roszczeń dochodzonych na podstawie art. 7 ustawy z 6 lipca 2001 r. ani też związanych z faktem niewydania przepisów wykonawczych do tej ustawy.

Własność nieruchomości ziemskich wymienionych w art. 2 ust. 1 lit. e

dekretu o reformie rolnej przeszła na Skarb Państwa z mocy prawa z dniem wejścia w życie tego dekretu, bez konieczności wydawania jakiegokolwiek decyzji w tej sprawie. Również nabycie przez Skarb Państwa lasów i gruntów leśnych na podstawie dekretu o przejęciu lasów następowało z mocy prawa, bez potrzeby orzekania o tym decyzją. Dowodem, że określona nieruchomości przeszła na własność Państwa był protokół przejęcia, sporządzony zgodnie z § 1 i 2 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Reform Rolnych z 20 stycznia 1945 r. w sprawie wykonania dekretu PKWN z 12 grudnia 1944 r. o przejęciu niektórych lasów na własność Skarbu Państwa (Dz.U. Nr 4, poz. 16).

Jako podstawę przejęcia obydwu majątków wraz z wchodzącymi w ich skład lasami, funkcjonariusze Skarbu Państwa wskazywali art. 2 ust. 1 dekretu o reformie rolnej. Niewątpliwie jednak, przepisy tego dekretu nie stanowiły podstawy do przejęcia na własność państwa lasów i gruntów leśnych. W orzecznictwie sądowym i sądownoadministracyjnym ugruntował się pogląd, że lasy i grunty leśne wchodzące w skład majątków ziemskich podlegających przejęciu na cele reformy rolnej nie przechodziły, co do zasady, na własność Państwa na podstawie dekretu o reformie rolnej, lecz podlegały przejęciu na własność Państwa z mocy prawa, jeśli spełniały kryteria określone w dekrecie o przejęciu lasów. Z dekretu o przejęciu lasów wynikało, że na własność Skarbu Państwa przechodzą lasy i grunty leśne o obszarze ponad 25 ha (art. 1 ust. 1), za wyjątkiem lasów i gruntów leśnych stanowiących własność samorządu terytorialnego bądź też podzielonych prawnie lub faktycznie przed 1 września 1939 r. na parcele nie większe niż 25 ha, a stanowiących własność osób fizycznych, których grunty nie są objęte przepisami artykułu 2 lit. e dekretu o reformie rolnej (art. 1 ust. 3 lit a i b). Oznacza to, że lasy i grunty leśne, należące do osób, których grunty były objęte przepisami art. 2 ust. 1 lit. e dekretu o reformie rolnej podlegały nacjonalizacji niezależnie od swojego obszaru.

Ocena, czy do przejęcia lasów i gruntów leśnych przez Skarb Państwa doszło na podstawie dekretu o przejęciu lasów należy do sądu powszechnego orzekającego w przedmiocie roszczenia byłych właścicieli lub ich następców prawnych o wydanie nieruchomości leśnych bądź też o wypłatę stosownego odszkodowania. W okolicznościach sprawy nie ma wątpliwości, że lasy i grunty

leśne, których wydania domagają się powódki wchodziły w skład majątku ziemskiego, którego powierzchnia, nawet po odjęciu założeń pałacowo-parkowych, przekraczała 100 ha. W skład dóbr C. C. wchodziły nieruchomości o przeznaczeniu rolniczym o powierzchni co najmniej kilkuset hektarów, spełniające przesłanki z art. 2 ust. 1 lit. e dekretu o reformie rolnej. Tym samym także sporna nieruchomość leśna nie podlegała wyłączeniu od przejęcia na podstawie art. 1 ust. 3 lit. b dekretu o przejęciu lasów. Kwestia faktycznego bądź prawnego podziału lasów wchodzących w skład majątku S., dokumentowana przez powódki przedwojennym katastrum pruskim, pozostawała bez znaczenia dla rozstrzygnięcia.

Obok żądania windykacyjnego powódki zgłosiły żądanie alternatywne zasądzenia na ich rzecz odszkodowania za bezprawne przejęcie lasów. Jego uwzględnienie byłoby możliwe, gdyby powództwo windykacyjne okazało się zasadne ale nie było możliwości fizycznego wydania rzeczy, której ono dotyczyło. Skoro Sąd oddalił żądanie powódek wydania nieruchomości uznając, że Skarb Państwa nabył ich własność legalnie na podstawie dekretu o przejęciu lasów, to nie było też podstaw do zasądzenia na rzecz powódek odszkodowania za te nieruchomości.

Dochodzone odszkodowanie zmierzało do naprawienia szkody wyrządzonej bezprawnym zachowaniem funkcjonariuszy państwowych, a zatem ewentualna odpowiedzialność Skarbu Państwa wobec powódek powinna mieć oparcie w przepisach o czynach niedozwolonych. Szkada powódek miała wynikać ze zdarzenia, które miało miejsce w 1946 r. Podstawą odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną działaniami władczyimi funkcjonariuszy Skarbu Państwa nie mógł być wówczas art. 121 Konstytucji marcowej ani też art. 145 k.z. Taką podstawą tworzyły dopiero przepisy obowiązującej od 28 listopada 1956 r. ustawy z 15 listopada 1956 r. o odpowiedzialności Państwa za szkody wyrządzone przez funkcjonariuszy państwowych (Dz.U. Nr 54, poz. 243), a zwłaszcza jej art. 6 ust. 1.

Do przypisania Skarbowi Państwa odpowiedzialności na podstawie art. 1 ustawy z 15 listopada 1956 r. za szkody powstałe przy wykonywaniu przez jego funkcjonariuszy czynności ze sfery imperium konieczne było ustalenie bezprawności ich zachowań. Podjęte przez pracowników Urzędu Ziemskiego w P. czynności zmierzające do przejęcia należących do poprzedników prawnych powódek lasów i gruntów leśnych w S., a następnie ujawnienie w księdze wieczystej jako ich

właściciela Skarbu Państwa, miało cechy działania władczego, ale nie było bezprawne. Roszczenia powódek o zapłatę odszkodowania, które by mogło mieć podstawę w przepisach ustawy z 15 listopada 1956 r. uległy też przedawnieniu. Art. 6 ust. 1 ustawy z 15 listopada 1956 r. stanowi, że jeżeli według dotychczasowych przepisów Państwo nie ponosiło odpowiedzialności za szkodę wyrządzoną przed dniem wejścia w życie ustawy, poszkodowany może dochodzić wynagrodzenia nie później niż w ciągu roku od tego dnia. Jest to przepis szczególny w stosunku do innych przepisów prawa cywilnego regulujących terminy przedawnienia roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym, obowiązujących tak przed wejściem, jak i po wejściu w życie kodeksu cywilnego. Jako przepis szczególny także w stosunku do art. 442 k.c. wyłącza jego zastosowanie do ocenianego stanu faktycznego. W tej sytuacji nie wchodzi w grę stosowanie przepisów art. XXXV i XXXVI p.w.k.c. Dotyczą one bowiem sytuacji, gdy terminy przedawnienia (terminy ustawowe nie będące terminami przedawnienia) wynikały z przepisów, które z chwilą wejścia w życie kodeksu cywilnego utraciły moc. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 14 lipca 2004 r. Sk 8/03 (OTK - A 2004, nr 7, poz. 65) uznał art. 6 ust. 1 ustawy z 15 listopada 1956 r. za zgodny z Konstytucją.

Przejęcie nieruchomości poprzedników prawnych powódek nastąpiło przed wejściem w życie ustawy z 15 listopada 1956 r., a więc przyjmując roczny termin do dochodzenia wynagrodzenia szkody wynikający z art. 6 ust. 1 tej ustawy, należało uznać, że roszczenie poprzednika prawnego powódek (C. C.) dotyczące przejęcia spornych nieruchomości przedawniło się z dniem 29 listopada 1957 r.

W okolicznościach sprawy można przyjąć, że co najmniej do 4 czerwca 1989 r. na przeszkodzie w dochodzeniu roszczeń odszkodowawczych właścicieli bezprawnie pozbawionych własności nieruchomości stał niezależny od nich, wywołany uwarunkowaniami politycznymi, obiektywny stan o powszechnym zasięgu oddziaływania. Stan taki porównywalny był ze stanem siły wyższej uniemożliwiającym uprawnionemu dochodzenie swych roszczeń przed sądem lub innym organem i w konsekwencji powodującym zawieszenie biegu przedawnienia. Przeszkody określane jako stan siły wyższej uniemożliwiającej skuteczną ochronę praw lub roszczeń powódek ustały najpóźniej z dniem 4 czerwca 1989 r. Z chwilą ich ustania, zgodnie z art. XXXV pkt 1 p.w.k.c. do skutków zmian umożliwiających

ponowny bieg terminu przedawnienia, stosuje się art. 124 § 1 k.c. Oznacza to, że z dniem 4 czerwca 1989 r. rozpoczął na nowo bieg roczny termin przedawnienia przewidziany w art. 6 ust. 1 ustawy z 15 listopada 1956 r. Powódka I. C.-T. podjęła starania o odzyskanie nieruchomości wchodzących w skład byłych majątków w S. i P. dopiero w październiku 2007 r. Wniesienie powództwa dopiero w lutym 2009 r. należy uznać za spóźnione.

W wyroku z 2 lutego 2001 r. (I CKN 1049/00, Lex nr 52461) Sąd Najwyższy wskazał na możliwość przekształcenia od 1 stycznia 1965 r. terminu wskazanego w art. 6 ust. 1 ustawy z 15 listopada 1956 r. w 10-letni termin przedawnienia wynikający z art. XIII p.w.k.c., jednakże pod warunkiem, że w tym dniu jeszcze biegł. Nawet jednak przy przyjęciu, że z dniem 4 czerwca 1989 r. otworzył się bieg 10-letniego terminu do dochodzenia roszczenia o zapłatę odszkodowania za bezprawnie przejęty w 1946 r. majątek w S., roszczenie to uległo przedawnieniu najpóźniej 4 czerwca 1999 r., gdyż do tego czasu powódki nie podjęły jakichkolwiek czynności nie tylko przed sądem, ale również przed organem administracyjnym powołanym do stwierdzenia, czy nieruchomości podpadały pod przepis art. 2 ust. 1 lit. e dekretu o reformie rolnej.

Powódki wystąpiły z roszczeniem odszkodowawczym 19 lutego 2009 r. Wyraźne przekroczenie terminu przedawnienia liczonego od 1989 r. uzasadnia ocenę podniesionego przez powódki zarzutu naruszenia przez pozwanego art. 5 k.c., przez podniesienie zarzutu przedawnienia za niezasadny.

Wyrokiem z 3 lipca 2012 r. Sąd Apelacyjny oddalił apelację powódek od wyroku Sądu Okręgowego i odstąpił od obciążenia ich kosztami zastępstwa procesowego należnymi Prokuraturii Generalnej z tytułu reprezentowania pozwanego w instancji odwoławczej.

Sąd Apelacyjny zaakceptował ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego i ocenę prawną sprawy przyjętą przez ten Sąd.

W skardze kasacyjnej od wyroku Sądu Apelacyjnego z 3 lipca 2012 r. powódki zarzuciły, że orzeczenie to wydane zostało z naruszeniem prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.), to jest: - art. 1 i 3 lit b dekretu o przejęciu lasów przez błędną wykładnię i uznanie podziału nieruchomości leśnych dokonanego zgodnie z niemieckim prawem podatkowym i uwidocznionego

w niemieckich księgach katastralnych prowadzonych dla celów podatkowych, za nieistotne dla merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy, podczas gdy parcele wydzielone zostały przed 1 września 1939 r. i miały obszary nie większe niż 25 ha; - art. 1 ust. 2 i art. 2 ust. 1 dekretu o reformie rolnej poprzez nieuwzględnienie bezprawności przejęcia nieruchomości należącej do poprzedników prawnych powódek na własność Skarbu Państwa na podstawie przepisu tego dekretu i wynikłej stąd szkody; - przepisów dekretu o przejęciu lasów poprzez dowolną interpretację i uznanie ich za mające zastosowanie do przejęcia lasów i gruntów leśnych poprzedników prawnych powódek, chociaż w dokumentacji złożonej w księgach wieczystych brak odniesienia do tych przepisów; - art. 2, art. 21 ust. 2 i art. 64 ust. 1 Konstytucji oraz art. 6 Traktatu Lizbońskiego w zw. z art. 6 k.c. i art. 1 ust. 2 dekretu o reformie rolnej poprzez pominięcie i uznanie, że nieruchomość objęta pozwem stanowi własność Skarbu Państwa mimo bezprawnego przejęcia; - art. 2 oraz art. 32 ust. 2 Konstytucji i art. 14 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz art. 26 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych wraz z art. 1a Traktatu Lizbońskiego poprzez ich pominięcie i uznanie, że nieruchomość objęta pozwem stanowi własność Skarbu Państwa mimo bezprawnego przejęcia; - art. 2 § 1 k.p.c. w zw. z art. 42 § 2 u.s.p. w zw. z art. 386 § 4 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez nierozpoznanie istoty sprawy w zakresie ustalenia legalności przejęcia lasów i gruntów leśnych, za wyjątkiem założeń pałacowo-parkowych; - art. 223 k.c. przez jego nieuwzględnienie, - art. 417 k.c. w zw. z art. 177 ust. 1 Konstytucji oraz art. 7 ustawy z 6 lipca 2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju przez ich niezastosowanie mimo wystąpienia tzw. zaniechania legislacyjnego, które skutkuje odpowiedzialnością odszkodowawczą Skarbu Państwa; - art. 442 k.c. poprzez jego błędne zastosowanie; - art. 121 pkt. 4 k.c. oraz art. 5 k.c. przez przyjęcie, że już w 1989 r. ustała siła wyższa i powódki mogły dochodzić swych roszczeń przed sądem.

Powódki zarzuciły także, że zaskarżony wyrok zapadł z naruszeniem prawa procesowego (art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c.), to jest: - art. 213 § 1 k.p.c. w zw. z art. 228 k.p.c. przez pominięcie faktów notoryjnych, w postaci uchwalenia ustawy o reprivatyzacji i tego, że nie weszła ona w życie na skutek weta prezydenckiego; -

art. 233 § 1 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i pominięcie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w postaci arkuszy posiadłości gruntowych wykazujących dokonanie podziału nieruchomości leśnych należących do poprzedników prawnych powódek na parcele gruntowe, a także na parcele leśne o powierzchni nie większej niż 25 ha, czyli w sposób wyłączający je spod działania dekretów o reformie rolnej i przejęciu lasów; - art. 233 § 1 w zw. z art. 278 i art. 227 k.p.c. przez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i dokonanie oceny zgromadzonego materiału dowodowego bez zasięgnięcia wiedzy specjalistycznej biegłych sądowych z zakresu szacowania nieruchomości; - art. 233 § 1 w zw. z art. 328 § 2 i art. 382 k.p.c. poprzez nieuwzględnienie, że nacjonalizacja majątku poprzedników prawnych powódek nie wywołała nieodwracalnych skutków prawnych; - art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. poprzez niewłaściwe uzasadnienie wyroku, brak wszechstronnego rozważenia zebranego materiału dowodowego, a w wyniku powyższego naruszenie art. 316 k.p.c. poprzez nierozpoznanie istoty sprawy.

Powódki wniosły o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania.

Pozwany wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. skargę kasacyjną można oprzeć na podstawie naruszenia przepisów postępowania, jeżeli uchybienie to mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Ta podstawa kasacyjna doznaje jednak ograniczenia, bowiem przepis art. 398³ § 3 k.p.c. stanowi, że podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów i oceny dowodów, a zgodnie z art. 398¹³ § 2 k.p.c. Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. Oznacza to, że zarzut naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 233 § 1 k.p.c. należy uznać za nieskuteczny. To samo dotyczy zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278 i art. 227 k.p.c. Sąd Apelacyjny wyjaśnił przy tym, że skoro zaakceptował ocenę materialnoprawną roszczenia zgłoszonego przez powódki przyjętą przez Sąd Okręgowy, to zbędne było prowadzenie dowodów z opinii biegłego w celu uzyskania synchronizacji aktualnych oznaczeń nieruchomości, których dotyczy proces z ich

oznaczeniem w momencie przejęcia na własność Państwa ale także w celu ustalenia ich wartości i określenia wysokości szkody poniesionej przez powódki.

Podstawy faktycznej rozstrzygnięcia dotyczy także zarzut naruszenia art. 213 § 1 k.p.c. w zw. z art. 228 k.p.c. przez pominięcie faktów notoryjnych, niezależnie już od tego, że powódki nie wyjaśniły, jaki ma być związek pomiędzy okolicznościami pominiętymi przez Sąd Apelacyjny pomimo ich notoryjnego charakteru a podstawą faktyczną i prawną ich powództwa, tak samo jak nie wyjaśniły, dlaczego – ich zdaniem – skutki nacjonalizacji majątku ich poprzedników prawnych mają być zakwalifikowane jako „odwracalne” i na podstawie jakich przepisów miałyby dojść do ich odwrócenia. Do pojęcia „nieodwracalne skutki prawne” ustawodawca odwołuje się wprawdzie w art. 156 § 2 k.p.a., gdzie wskazuje na negatywne przesłanki stwierdzenia nieważności decyzji, ale do przejęcia na własność Państwa nieruchomości należącej wcześniej do poprzedników prawnych powódek nie doszło na podstawie decyzji administracyjnej, a zatem nie powstaje kwestia orzekania o jej nieważności przy uwzględnieniu oceny wywołanych nią skutków jako odwracalnych lub nieodwracalnych.

Z tych samych przyczyn niezrozumiałe są liczne odwołania powódek w uzasadnieniu skargi kasacyjnej do uchwały pełnego składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 31 marca 2011 r., III CZP 112/10 (OSNC 2011, nr 7-8, poz. 75), która dotyczyła odpowiedzialności odszkodowawczej i biegu terminu przedawnienia roszczeń odszkodowawczych za szkodę wyrządzoną przez wydanie decyzji administracyjnej, o nieważności której orzeczono we właściwym postępowaniu.

Bezzasadny jest też zarzut naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 328 § 2 w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny bardzo starannie przedstawił motyw wyroku i odniósł się w nich nie tylko do tych okoliczności, do których powódki wyraźnie nawiązywały czyniąc z nich podstawę zgłoszonego żądania, ale i do tych, które w charakterze takiej podstawy mogłyby przytaczać.

3. Żądanie pozwu zmierzało w pierwszej kolejności do uzyskania orzeczenia nakazującego pozwanemu wydanie powódkom nieruchomości leśnych z dawnego majątku S., należącego przed wejściem w życie dekretów o reformie rolnej i o przejęciu lasów do ich poprzedników prawnych, a na wypadek nieuwzględnienia tego żądania powódki domagały się zasądzenia na ich rzecz odszkodowania

odpowiadającego wartości tych nieruchomości leśnych i korzyści, których powódki nie mogły z nich uzyskać w związku z przejściem na rzecz Państwa.

Trafnie przyjął Sąd Apelacyjny, że zgłoszone przez powódki żądanie wydania nieruchomości wymagało oceny na podstawie art. 222 § 1 k.c., gdyż ten przepis tworzy podstawę dla roszczenia o ochronę prawa własności przez nakazanie osobie, która je naruszyła, aby wydała właścicielowi odebraną mu wcześniej rzecz. Uwzględnienie powództwa zgłoszonego na tej podstawie jest możliwe wówczas, gdy powód wykaże, że przysługuje mu prawo własności rzeczy, o którą toczy się spór.

Z art. 223 § 1 k.c. wynika, że roszczenia właściciela nie podlegają przedawnieniu jeśli dotyczą nieruchomości, ale warunkiem zastosowania tego przepisu na korzyść powódek było wykazanie przez nie, że ciągle przysługuje im prawo własności gruntów, których wydania żądają.

4. Nieruchomości, których dotyczy żądanie powódek zostały ujawnione w prowadzonej dla nich księdze wieczystej jako własność Skarbu Państwa, a podstawą wpisu tego prawa było wniosek i zaświadczenie Wojewódzkiego Urzędu Ziemskiego w P. stwierdzające, że nieruchomości te spełniały przesłanki określone w art. 2 ust. 1 dekretu o reformie rolnej i wraz z wejściem w życie tego dekretu stały się własnością Państwa. Sądy obu instancji za bezsporne uznały, że nieruchomości, których dotyczy niniejszy proces w 1946 r. nie były nieruchomościami ziemskimi, a to oznacza, że nie miały do nich zastosowania przepisy dekretu o reformie rolnej wskazane we wniosku o wpis do księgi wieczystej jako podstawa przejścia ich własności na rzecz Skarbu Państwa. Powstała zatem kwestia, czy nieruchomości te – z uwagi na ich charakter – nie stały się własnością Państwa na innej podstawie, a mianowicie na podstawie dekretu o przejęciu lasów. Oba wymienione wyżej dekrety miały bowiem charakter aktów nacjonalizacyjnych. Na ich podstawie Skarb Państwa z mocy prawa stawał się właścicielem przejętych nieruchomości ziemskich oraz lasów i gruntów leśnych.

Artykuł 2 ust. 1 *in fine* dekretu o reformie rolnej stanowił, że wszystkie nieruchomości ziemskie, wymienione w punktach b, c, d i e „przechodzą bezzwłocznie, bez żadnego wynagrodzenia, w całości na własność Skarbu Państwa” z przeznaczeniem na cele reformy rolnej, a art. 1 ust. 1 dekretu o przejęciu lasów, że lasy i grunty leśne o obszarze ponad 25 ha, stanowiące własność lub współwłasność

osób fizycznych i prawnych „przechodzą na własność Skarbu Państwa”. Dekret o przejęciu lasów został wprawdzie uchylony przez art. 6 ustawy z 28 lipca 1990 r. o zmianie ustawy – Kodeks cywilny (Dz.U. Nr 55, poz. 321 ze zm.), lecz nabyte na jego podstawie prawo własności pozostało w mocy, a spory dotyczące zasadności zastosowania przepisów tego dekretu w odniesieniu do konkretnych nieruchomości mogą być rozstrzygane w postępowaniu przed sądem powszechnym (zob. uchwałę Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 1994 r., III CZP 54/94, OSNCP 1994, nr 11, poz. 215).

Wpis prawa własności na rzecz Skarbu Państwa, którego podstawą w odniesieniu do nieruchomości objętych dekretem o reformie rolnej było, zgodnie z art. 1 ust. 1 dekretu z 8 sierpnia 1946 r. o wpisywaniu w księgach hipotecznych (gruntowych) prawa własności nieruchomości przejętych na cele reformy rolnej (Dz.U. Nr 39, poz. 233), zaświadczenie wojewódzkiego urzędu ziemskiego, stwierdzające, że nieruchomość ziemską jest przeznaczona na cele reformy rolnej – miał jedynie charakter deklaratoryjny. Taki sam charakter miał wpis prawa własności na rzecz Skarbu Państwa, który w odniesieniu do lasów i gruntów leśnych objętych dekretem o przejęciu lasów dokonywany był, zgodnie z art. 6 ust. 1 tego dekretu, na wniosek właściwej dyrekcji Lasów Państwowych (zob. uchwały Sądu Najwyższego z: 27 września 1991 r., III CZP 90/91, OSNCP 1992, nr 5, poz. 72; 22 kwietnia 1994 r., III CZP 50/94, OSNCP 1994, nr 11, poz. 212; 27 kwietnia 1994 r., III CZP 54/94, OSNCP 1994, nr 11, poz. 215; postanowienie Sądu Najwyższego z 23 sierpnia 1995 r., III CRN 34/95, OSNC 1995, nr 12, poz. 184 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 22 kwietnia 2005 r., II CK 653/04, OSNC 2006, nr 3, poz. 56).

Zaświadczenie przewidziane w art. 1 ust. 1 dekretu o wpisywaniu w księgach hipotecznych nie było decyzją administracyjną. Dekret o przejęciu lasów nie przewidywał w odniesieniu do przepisania tytułu własności w księgach hipotecznych żadnych wymagań formalnych. Ze względu na deklaratoryjny charakter wpisu Skarbu Państwa jako właściciela nieruchomości ziemskich objętych działaniem dekretu o reformie rolnej oraz lasów i gruntów leśnych objętych działaniem dekretu o przejęciu lasów, nie ma istotnego znaczenia dla rozstrzygnięcia okoliczność, czy wpisu prawa własności na rzecz Skarbu Państwa dokonano na podstawie zaświadczenia, o którym mowa w art. 1 ust. 1 dekretu

o wpisywaniu w księgach hipotecznych, lub na wniosek, o którym mowa w art. 6 ust. 1 dekretu o przejęciu lasów. W sytuacji, w której następcy prawni właściciele nieruchomości ziemskich oraz lasów i gruntów leśnych przejętych na rzecz Skarbu Państwa na podstawie obu dekretów, dochodzą wydania im części tych nieruchomości oraz odszkodowania, istotne jest bowiem to, czy Skarb Państwa stał się z mocy prawa właścicielem przejętych nieruchomości ziemskich oraz lasów i gruntów leśnych.

Z powyższego wynika, że w postępowaniu o wydanie nieruchomości, w którym powódki zakwestionowały ujawniony w księdze wieczystej tytuł nabycia własności spornych nieruchomości przez Skarb Państwa wyjaśnienia wymagała okoliczność, czy Skarb Państwa nie nabył własności tych nieruchomości na podstawie przepisów dekretu o przejęciu lasów. Protokół przejęcia nieruchomości na podstawie tego dekretu miał jedynie rolę dowodową, a jego niesporządzenie prowadziło do odwrócenia ciężaru dowodu (por. uchwały Sądu Najwyższego z 27 kwietnia 1994 r., III CZP 54/94, OSNC 1994, nr 11, poz. 215, z 22 kwietnia 1994 r., III CZP 50/94, OSNC 1994, nr 11, poz. 212; wyroki Sądu Najwyższego z 24 listopada 1995 r., I CR 10/95, Lex nr 255513, z 14 września 2006 r., III CSK 119/06, Lex nr 398387, z 4 lutego 2010 r., IV CSK 402/09, Lex nr 584773). Trafnie zatem Sąd Apelacyjny objął powyższe zagadnienia zakresem swojego rozpoznania.

3. Na mocy dekretu o przejęciu lasów na własność Skarbu Państwa przeszły lasy i grunty leśne o obszarze ponad 25 ha stanowiące własność lub współwłasność osób fizycznych, których grunty były objęte przepisami art. 2 ust. 1 lit. e dekretu o reformie rolnej. Przejęciu na własność Państwa na podstawie dekretu o przejęciu lasów podlegały nie tylko lasy, grunty leśne (art. 1 ust. 1), ale także wszelkie grunty śródleśne (art. 1 ust. 2 pkt a), grunty deputatowe administracji i straży leśnej (art. 1 ust. 2 pkt b), wszelkie nieruchomości (grunty) położone na terenie obiektu leśnego niezależnie od swego przeznaczenia (art. 1 ust. 2 pkt c), wszelkie nieruchomości służące prowadzenia gospodarstwa leśnego niezależnie od swego położenia (art. 1 ust. 2 pkt d).

W uzasadnieniu wyroku z 24 sierpnia 2011 r., IV CSK 602/10 (Lex nr 1111024) Sąd Najwyższy wyjaśnił już, że dekret o przejęciu lasów wydany został przed ujednoczeniem systemu prowadzenia ksiąg wieczystych, co nastąpiło

po wejściu w życie dekretu z 11 października 1946 r. (Dz. U. Nr 57, poz. 320 ze zm.) i dekretu z 11 października 1946 r. Prawo rzeczowe (Dz. U. Nr 57, poz. 319 ze zm.). Ustawodawca nie odwoływał się w nim do pojęcia „nieruchomości” jako samodzielnej rzeczy, dla której była prowadzona oddzielna księga hipoteczna (gruntowa, wieczysta), gdyż dopiero w zunifikowanym prawie rzeczowym określono nieruchomości jako części powierzchni ziemskiej stanowiące odrębny przedmiot własności (art. 3 prawa rzeczowego). Lasy, grunty leśne i inne nieruchomości, podlegające przepisom dekretu, nie musiały być również wyodrębnione geodezyjnie z innych nieruchomości, w tym o charakterze rolnym. Pojęcia „parcela” ustawodawca użył tylko w art. 1 ust. 3 pkt b dekretu o przejęciu lasów, dla oznaczenia wyjątków od jego zastosowania, ale i w celu wskazania na jego relacje do dekretu o reformie rolnej.

Działaniem dekretu nie były objęte grunty podzielone faktycznie lub prawnie przed 1 września 1939 r. na parcele nie większe jak 25 ha, z wyłączeniem parcel stanowiących własność osób fizycznych, których inne grunty były objęte przepisami artykułu 2 lit. e dekretu o reformie rolnej. Mają rację powódki, że „prawny podział na parcele” to podział uwidoczniiony w katastrze (por. wyrok Sądu Najwyższego z 4 września 2008 r., IV CSK 226/98, niepubl.). W odniesieniu jednak do lasów i gruntów leśnych fizycznie lub prawnie podzielonych przed 1 września 1939 r. na parcele, stanowiących własność osób fizycznych, których inne nieruchomości podlegały reformie rolnej podział na parcele nie większe jak 25 ha nie miał znaczenia prawnego, w tym sensie, że nie zwalniał tych gruntów do przejęcia na rzecz Skarbu Państwa na podstawie dekretu o przejęciu lasów (por. wyrok Sądu Najwyższego z 26 maja 2006 r., V CSK 97/06, niepubl.).

W świetle powyższego istotną dla rozstrzygnięcia kwestią była odpowiedź na pytanie, czy do poprzedników prawnych powódek należały takie nieruchomości, które podlegały pod działanie dekretu o reformie rolnej i na podstawie tego dekretu zostały przejęte na własność Państwa.

Dekret o reformie rolnej miał zastosowanie do nieruchomości ziemskich. W uchwale z 19 września 1990 r., W 3/89 (OTK 1990, nr 1, poz. 26) Trybunał Konstytucyjny wyjaśnił, że „nieruchomość ziemska” w rozumieniu przepisów o reformie rolnej to nieruchomość mająca charakter rolniczy, intencją ustawodawcy

było bowiem przeznaczenie na cele reformy rolnej tych nieruchomości lub ich części, które były lub mogły być wykorzystane do prowadzenia działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie produkcji roślinnej, zwierzęcej i sadowniczej. Stanowisko takie dominuje również w doktrynie i przyjmowane jest także w orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 17 lutego 2010 r., IV CSK 345/09, Lex nr 577697, z 5 listopada 2002 r., III CKN 273/01, Lex nr 77039, z 22 kwietnia 2005 r., II CK 653/04, OSNC 2006, nr 3, poz. 56, z 22 kwietnia 2005 r., II CK 247/05, Lex nr 567650). Pojęcie nieruchomości ziemskiej użyte w art. 2 dekretu o reformie rolnej powinno być zatem interpretowane w sposób funkcjonalny, co prowadzi do wniosku, że nieruchomość ziemska to nieruchomość o charakterze rolniczym.

Powódki w postępowaniach administracyjnych kwestionowały uznanie majątków ich poprzedników prawnych za podpadające pod działanie dekretu o reformie rolnej. Postępowania w tych sprawach zostały umorzone przez właściwe organy administracji, z odwołaniem się do poglądu wyrażonego przez Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu postanowienia z 1 marca 2010 r., P 107/08 (OTK-A 2010, nr 3, poz. 27). W związku z trwałością decyzji administracyjnych o umorzeniu postępowania oceną, czy nieruchomości należące do poprzedników prawnych powódek spełniają przesłanki ustalone w art. 2 ust. 1 lit. e dekretu o reformie rolnej zajęły się sądy w postępowaniach, w których powódki żądają wydania nieruchomości lub uzgodnienia treści ksiąg wieczystych z rzeczywistym stanem prawnym, kwestionując prawo pozwanego Skarbu Państwa do nieruchomości przejętych od ich poprzedników prawnych (szersze uzasadnienie stanowiska o tak szerokim zakresie kognicji sądów powszechnych w tego rodzaju sprawach przedstawione zostało w uzasadnieniu uchwały Sądu Najwyższego z 18 maja 2011 r., III CZP 21/11, OSNC 2011, nr 12, poz. 133). Uczyniły to także Sądy rozpoznające niniejszą sprawę.

Z ustaleń faktycznych, poczynionych w sprawie przez Sądy obu instancji, wynika, że nieruchomości poprzedników prawnych powódek podlegające przepisom dekretu o reformie rolnej jako majątki ziemskie położone były między innymi w S., w jednym kompleksie z nieruchomościami leśnymi będącymi przedmiotem sporu w niniejszej sprawie. W tej sytuacji do poprzedników prawnych powódek nie miało zastosowanie wyłączenie spod działania dekretu o przejęciu lasów odnoszące się do gruntów podzielonych faktycznie lub prawnie przed 1 września 1939 r. na parcele nie

większe jak 25 ha,

6. Bezzasadne powódki zarzucają, że zaskarżony wyrok wydany został z naruszeniem art. 2 oraz art. 32 ust. 2 Konstytucji i art. 14 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz art. 26 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych poprzez dokonanie oceny prawnej ustalonych faktów według sprzecznych z nimi przepisów dekretu o przejęciu lasów i dekretu o reformie rolnej. Powódki kwestionują stan prawny stworzony tymi dekretami, choć zagadnienie dopuszczalności uznawania dekretu o reformie rolnej za źródło powszechnie obowiązującego prawa także po wejściu w życie Konstytucji z 2 kwietnia 1997 r. było już przedmiotem rozważań zarówno Trybunału Konstytucyjnego, jak i Sądu Najwyższego. Za ustalony w ich orzecznictwie należy uznać pogląd, że dekret o reformie rolnej doprowadził do zasadniczej zmiany w strukturze własności nieruchomości ziemskich, jego przepisy były stosowane przez sądy i organy administracji, a skutki, jakie wywołał, były następnie respektowane przez ustawodawcę, o czym świadczą nowelizacje dekretu oraz ustawowe odesłania do jego unormowań. W konsekwencji, dekret ukształtował stosunki własnościowe, a upływ czasu spowodował, że te stosunki prawne nabrały trwałości. Przepisy dekretu o reformie rolnej pozostają zatem w systemie prawa jako podstawa wywołanych przez nie skutków prawnych i są właściwe dla dokonania oceny, czy w konkretnym stanie faktycznym wywołały przewidziane w nich skutki prawne (zob. orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego z 16 kwietnia 1996 r., W 15/95, OTK 1996, nr 2, poz. 13; z 28 listopada 2001 r., SK 5/01, OTK 2001, nr 8, poz. 266; z 24 października 2001 r., SK 22/01, OTK 2001, nr 7, poz. 216, wyroki Sądu Najwyższego z 25 marca 1999 r., III RN 165/98, OSNAPUS 2000, nr 3, poz. 90; z 13 lutego 2003 r., III CKN 1492/00, Biul. SN 2003, nr 7, s. 12). Powyższa ocena dotyczy także pochodzącego od organu o identycznej legitymizacji dekretu o przejęciu lasów.

4. Przejęcie nieruchomości na własność Skarbu Państwa zarówno na podstawie art. 2 ust. 1 dekretu o reformie rolnej, jak i art. 1 ust. 1 dekretu o przejęciu lasów nastąpiło – o czym była już mowa – bez żadnego wynagrodzenia. Trafnie zatem Sąd Apelacyjny za nieuzasadnione uznał żądanie zasądzenia na rzecz powódek odszkodowania za przejęte nieruchomości. Trzeba dodać, że

skoro roszczenie o zapłatę odszkodowania za przejęte na rzecz Skarbu Państwa nieruchomości poprzedników prawnych powódek w ogóle nie powstało, to bezprzedmiotowe są rozważania na temat jego przedawnienia i momentu, od którego należy liczyć bieg terminu przedawnienia. Roszczenie, które nie powstało, nie może się bowiem przedawnić.

Sąd Apelacyjny rozważał problem przedawnienia roszczenia powódek na podstawie ustawy z 15 listopada 1956 r. o odpowiedzialności Państwa za szkody wyrządzone przez funkcjonariuszy państwowych (Dz. U. Nr 54, poz. 243 ze zm.), bo tylko ta ustawa mogłaby mieć zastosowanie do działań władczych funkcjonariuszy państwowych podjętych przed wejściem w życie przepisów kodeksu cywilnego określających zasady tej odpowiedzialności. Rozważania te są jednak nieco oderwane od okoliczności faktycznych, które powódki identyfikowały jako podstawę zgłoszonego żądania. Skoro bowiem samo przejęcie przez Skarb Państwa gruntów leśnych, których dotyczy niniejsza sprawa znajdowało podstawę w dekreście o przejęciu lasów, to trudno mówić o odpowiedzialności Skarbu Państwa wobec powódek za to przejęcie na podstawie ustawy z 15 listopada 1956 r., gdyż nie dotyczyła ona odpowiedzialności za wydanie aktu normatywnego. Jeśli natomiast powódki upatrywały bezprawności działania funkcjonariuszy państwowych w wadliwym powołaniu dekretu o reformie rolnej jako podstawy wpisu w księgach wieczystych prawa własności na rzecz Skarbu Państwa co do lasów z majątku ich poprzedników prawnych, to to działanie, jakkolwiek wadliwe, nie jest powiązane przyczynowo ze szkodą w postaci utraty przez nie własności gruntów leśnych, gdyż do tego skutku doprowadziło samo wejście w życie dekretu.

Jakkolwiek wśród zarzutów skargi kasacyjnej powódki wymieniły także art. 417 k.c. w zw. z art. 2 i 77 ust. 1 Konstytucji i art. 7 ustawy z 6 lipca 2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju (Dz. U. Nr 97, poz. 1051), to wskazać trzeba, że Sąd Apelacyjny trafnie wykluczył możliwość zastosowania tych przepisów jako podstawy prawnej zasądzenia na rzecz powódek kwoty odszkodowania odpowiadającego wartości nieruchomości przejętych na rzecz Skarbu Państwa z majątku ich poprzedników prawnych. Jeśli bowiem samo przejęcie gruntów leśnych miało podstawę w przepisach dekretu o przejęciu lasów, to na podstawie przepisów o czynach niedozwolonych nie sposób konstruować

podstawy do zasądzenia na rzecz powódek równowartości majątku ich poprzedników prawnych przejętego na rzecz Skarbu Państwa.

Roszczenie o zasądzenie odszkodowania za innego rodzaju zdarzenie niż przejęcie na własność Państwa gruntów leśnych w S., a mianowicie za zaniechanie legislacyjne, którym byłoby niewydanie ustawy reprivatyzacyjnej względnie przepisów, o których mowa w ustawie z 6 lipca 2001 r. o zachowaniu narodowego charakteru strategicznych zasobów naturalnych kraju nie zostało zgłoszone jako ewentualne dla żądania wydania gruntów leśnych w S.

W tym stanie rzeczy, wobec braku uzasadnionych podstaw kasacyjnych, Sąd Najwyższy oddalił skargę powódek (art. 398¹⁴ k.p.c.). Z uwagi na charakter sprawy oraz sytuację osobistą i materialną powódek, Sąd Najwyższy odstąpił od obciążania ich obowiązkiem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego na rzecz pozwanego, zastąpionego przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa (art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 102 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c.).